

2/11

В Е Л И К О Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е
Комисия за изработване на проект за
Конституция на Република България

П Р О Т О К О Л

На 24 юни 1991 г. се проведе заседание на Комисията по изработване на проект за конституция на България при

ДНЕВЕН РЕД:

Обсъждане материята на Глава пета – Съдебна власт.

Към протокола се прилага списък на присъствувалите. Заседанието беше открито в 10 ч. и 15 м. и ръководено от зам.-председателя на комисията г-н Любен Корнезов.

- 0 -

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Колеги, да започваме. Пред нас е една от най-тежките глави, посветена на третата власт, т.е. на съдебната власт. Тя е една от най-спорните глави, която може да препъне цялата конституция, ако не можем да намерим оптималната формула за излизане от положението, тъй като има диаметрално противоположни становища по някои от основните принципи.

Както на всички е известно, в събота гласувахме вкл. чл. 144. Умишлено не стигнахме до обсъждането и гласуването на чл. 135, където се определя мястото на Прокуратурата. Тук са поканени представители на ведомствата, които са в съдебната система. Известни са ни становищата и на Главната прокуратура, и на Върховния съд, и на Министерството на правосъдието, и на Главно следствено управление.

Така че моята молба е да не аргументираме известни вече неща, защото въпросът е да намерим конституционните текстове, Ст.Б/МД

24.06.1991 г. (41 заседание)

ПРОТОКОЛ – (20 – 65Б стр.)

+ присъствена книга

Обсъждане материалите по Глава V – Съдебна власт:

- Чл. 144; Чл. 135 – с. 20
- Чл. 135, ал. 2; Чл. 135; Чл. 135, ал. 1-3 – с. 21, 22, 26
- Чл. 136 – с. 23
- §3 – с. 27
- Чл. 127 – с. 29
- Чл. 135, ал. 2 – с. 32
- Чл. 137 – с. 34
- Чл. 137; чл. 135, ал. 1-3 – с. 35
- Чл. 27, ал. 2; чл. 135; чл. 135, ал. 1 – с. 36, 38
- Чл. 135, ал. 3; чл. 135а; чл. 136 – с. 39
- Чл. 137а – с. 40
- Чл. 137, ал. 1 – с. 42
- Чл. 137, ал. 1-3 – с. 45, 46, 48, 49
- Чл. 109 – с. 48
- Чл. 138, ал. 5 – с. 50
- Чл. 137, ал. 5; Чл. 138, ал. 5 – с. 53
- Чл. 137; Чл. 138, ал. 5; Чл. 137, ал. 3 – с. 56
- Чл. 137, ал. 3 – с. 60
- Чл. 137, ал. 1, ал. 3 – с. 61

които гъвкаво да ни дадат структурата на третата власт.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Аз искам да направя едно предложение, което, смятам, ще обедини становищата. В чл. 135, ал. 2 вместо думата "към" да запишем "при върховния Касационен съд". Така ще стане очевидно за всеки, който мисли, че главният прокурор е самостоятелен и не е подчинен на никого. Защото ако е записано "към", това означава, че той е подчинен на Върховния касационен съд. Понеже започнахме да се връщаме към доброто улегнало минало, искам да напомня, че и тогава беше записано "при Върховния касационен съд". Това би примирило противоположните гледища.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ако това магическо "при" може да ни реши въпроса, никой няма да е против.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Аз искам да предложа една редакция, която съм дал и в писмен вид, на чл. 135: "Съдилищата, прокуратурата и следствието са самостоятелни структури в системата на съдебната власт. Устройството и функциите им се уреждат със закон."

Считам, че този текст е най-подходящ за изглаждане на това различие. А след това в законите, които ще се приемат, всичко ще бъде уредено. Но въобще отношенията между тези три структури трябва да бъдат институционални.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Споделяте ли това, което г-н Корнажев предложи?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: В общи линии го споделям, аз разбирам предложението му в такъв смисъл, че Прокуратурата не трябва да бъде в зависимост от училищата.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Аз съм направил предложение, което поддържам, тъй като чл. 135 урежда статута на Прокуратурата. Предлагам: "чл. 135, ал. 1. Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата.

Ал. 2. Главният прокурор осъществява надзор за законност и ръководство върху дейността на всички прокурори."

Тук вече с оглед на ал. 1 на чл. 135 предлагам евентуално една нова ал. 3: "Към съдебната система съществуват или се значават и следователите." Никакви подробности повече в конституцията не са необходими. Не е необходимо да предопределяме наименованието им или към кого да бъдат следователите. Това не е предмет на конституцията. Ние трябва да приемем кратки

текстове, които да предопределят тяхната относителна самостоятелност и толкоз. Така ще отпаднат много спорове.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз съм дал писмено предложение. При положение, че не отиваме към ново, принципно различно решение в сравнение с това в проекта, аз съм предложил да се включи нова ал. 2 към чл. 135.

"Ал. 2. При осъществяване на дейността си съдиите, прокурорите и съдиите-следователи са независими едни от други."

А ал. 2 да стане ал. 3.

МАРТИН ГУНЕВ: Разпоредбата на чл. 135, ал. 1 и 2 е свързана с основния въпрос - какво представлява съдебната власт и тя равна ли е с правораздаването. Ако се счете, че тя се представлява от съд, прокуратура и следствие, това е друг въпрос. Ако се счете, че правораздаването е съдебна власт, тогава текстът трябва да остане такъв, какъвто е. Равенство между съдебна власт и правораздаване не може да има. Каква независимост ще има, когато Министерството на правосъдието още сега, преди да е приета конституцията, прави законопроект за устройството на съдилищата и първият текст, който се набива в очите е, че прокурорите са с поне 2 степени по-ниско поставени. Както и да приемете чл. 135 - дали "към" или "при", смисълът няма да се подобри съществено. Трябва да се знае, че Прокуратурата има много дейности, които аз сега няма да изброявам, но ще ги спомена в три насоки: тя е съдебен орган, тя е административен орган, тя е представител на държавата.

По второто направление - въпросът е Прокуратурата ще действа ли като административен орган в това полицейско разследване, как ще се води това полицейско разследване и дали то няма да доведе до накърняване на общите права на гражданите.

На трето място, Прокуратурата действа и като представител на държавата. Всички тези функции не могат да се осъществяват от прокурори "при" без структура, без йерархическа зависимост. Във връзка с това е и нашето предложение, направено съвместно с Върховния съд, а именно организационната структура на Прокуратурата да бъде в съответствие с тази на училищата.

Освен това какво означава ал. 2, какво означава надзор за законност? Това значи, че главният прокурор ще каже, че един-кой си акт на един-кой си прокурор е незаконен. И с това се

свършва. След това се говори за методическо ръководство. Но пряко ръководство върху дейността на прокурорите и при двете понятия няма. Не се дава възможност правомощията на Прокуратурата да се разгърнат такива, каквито са в чл. 136.

Всъщност става така. Съдилищата имат инстанционен контрол. Висшестоящият съд с отменителното си решение сочи как ще бъде приложен законът. И това тълкуване на закона е задължително за другите съдии. А какво става при Прокуратурата? Прокурорите остават извън всякаква структура, извън всякакъв контрол. Ако се счита, че така трябва да бъде, приемаме го.

За следствието. Струва ми се, че следствието не може да бъде самостоятелно. То може да бъде или към съда със съдииследователи, или към президентството, или към Министерството на правосъдието. Самостоятелно обаче не бива да бъде. Най-малко следователите могат да бъдат към прокуратурата, защото тогава Прокуратурата ще стане четвърта власт. Въпреки че в Унгария е прието прокурорът сам да си започне следствията, да провежда следствието, влиза в съдебното заседание и т.н. - според мен това не е препоръчително с оглед запазване правата на гражданите. Когато минава примерно през следовател, прокурор, който има определени функции по Наказателно-процесуалния кодекс, и след това вече влезе в съда, където се решават всички въпроси, това все пак създава някакви гаранции.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вашата идея е следствието да бъде към Президентството, каква самостоятелност дава на следствието?

МАРТИН ГУНЕВ: Процесуалните норми ще решават въпроса. Но мисълта ми беше, че докато не излезе т.нар. полицейско разследване, въпросът за мястото и структурата на следствието не би трябвало да се решава. Никой не знае какво представлява това полицейско разследване. Когато се приеме законът, който ще реши въпроса за полицейското разследване, тогава ще се определи и мястото на следствието.

Затова аз мисля, че г-н Мулетаров даде много точна формулировка: към съдебната система се намира и следствието.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Прав е колегата Гунев. Ако се запише това, то е напълно достатъчно.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Колеги, аз смятам, че тази част на проекта за конституция е може би най-слабата. Там са кръстосани принципи, които не са извървени докрай, които влизат в противоречие и които ще спъват дейността на съответните звена на съдебната система. Основна грешка се прави, като се ликвидира по същество Прокуратурата като независима система за спазване на законността - контрол, надзор и законност. Ние искаме да направим една силна прокуратура, която да е в състояние да осигури правност в поведението на нашата държава. Без такава прокуратура тази задача не може да бъде решена.

Странното е, че някои колеги се втурнаха да търсят западни модели, а това, което ние имаме и което всъщност представлява един орган повече от това, което те намират там, ние го пренебрегваме. Рушим в името на рушенето, без да виждаме, че всъщност това е една безкрайно полезна институция.

На второ място, грубо и неточно е решен според мен въпросът за избирането на съдиите и на ръководствата от звената на съдебната система. Не са спазени никакви принципи тук. Председателят на Върховния съд ще се избира от Висшия съдебен съвет, а главният прокурор ще се назначава от президента. Аз смятам, че е необходимо, крайно необходимо председателят на Върховния касационен съд и главният прокурор да се избират от Народното събрание. Народното събрание избира много по-малко значими органи, а ръководството на съдебната система се оставя да бъде формирано по друг начин.

На трето място, трябва да се коригира принципът за избор на съдиите. Целесъобразно е може би те да се избират, назначават и освобождават от длъжност от Висшия съдебен съвет, но по предложение на съответните органи. Например смятам, че тези, които кандидатствуват за районни съдии, трябва да се предлагат от Министерството на правосъдието, защото това са нови кадри, които Министерството на правосъдието ще трябва да ги търси и да ги предлага. След като влязат в съдебната система, вече тя би трябвало чрез Висшия съдебен съвет да предлага избирането на съответните длъжности. Например, за Окръжния съд кандидатът трябва да се предлага от съответния председател на Окръжния съд. За апелативните съдилища - от председателя на съответния

Апелативен съд, а за Върховния съд - от председателя на Върховния съд. Главният прокурор трябва да предлага назначаването на всички прокурори, на всички степени. Да има единна централизирана система.

Някои тук смятат, че ние запазваме една система, която напомня на Ленин, но ми се струва, че всичко, което Ленин е казал, не е погрешно. Доколкото знам, Ленин предлага тази система, като е изучавал напредничавия опит на Европа по това време. Още тогава се упражнява критика срещу тази съществуваща тогава система и се набелязват нови решения, които Ленин е успял да оцени правилно. И според мен ние ще направим грешка, ако изоставим тези принципи за организация и дейност на Прокуратурата.

На четвърто място, ставаше дума за следствието и за следователите. Мисля, че би било целесъобразно, ако следствието се обособи като звено при Министерството на правосъдието. Това са вид чиновници, те не правят правораздаване в истинския смисъл на думата, но не са и полицаи. Така че би трябвало да отидат към някаква правосъдна система, но не и правораздавателна система. Положението на следователя е твърде специфично - той нито е полицай, нито е правораздаващ орган. Той е някъде по средата. И това средно положение трябва да се изрази именно чрез тяхното ситуиране към Министерството на правосъдието.

Аз смятам, че тези няколко пункта са основните, които трябва да привлекат нашето внимание и да ги решим по съответния начин. Надявам се, че и Главната прокуратура, и Върховният съд ще ме подкрепят в тези мои разсъждения.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да чуем становището на Главно следствено управление.

ЛЕОНИД КАЦАМУНСКИ: Нашето становище в по-голяма степен не се различава от това, което се каза, в смисъл, че следствието трябва да бъде в съдебната система като институция, която се различава от Прокуратурата и съда. Всички останали въпроси са предмет на допълнително законодателно уреждане. Имам предвид Наказателно-процесуалния кодекс по отношение на професионалните връзки и по отношение на изграждането на структурите в бъдеще на следствието. Предлагаме в конституцията да не се споменава нито за правосъдие, нито за Прокуратурата - достатъчно е да

се каже това, което предложиха тук колегите Корнажев и Мулетаров - да се каже, че следствието е в съдебната система. Това е достатъчно.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Тогава да се изясни какво значи съдебна система. Правосъдието включва ли се в съдебната система?

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Разбира се, че трябва да се включи, но ние не сме го включили.

ЛЕОНИД КАЦАМУНСКИ: Министерството на правосъдието е административен орган. Става въпрос за съд, Прокуратура и следствие.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Трябва ли да разбирам, че Вие изключвате Министерството на правосъдието от съдебната система?

ЛЕОНИД КАЦАМУНСКИ: Не, защото, може да бъде към съдебната система.

СПАС МУЛЕНАРОВ: Съдебната власт включва съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите. Това ние вече сме го определили. И ако сега кажем, че следователите са не към съдебната система, а към съдебната власт, тогава тя се обвързва с разпоредбата на ал. 2.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Г-н Димитров, имате думата Вие.

Г-н ДИМИТРОВ: Г-н Корнезов, аз съм направил писмени предложения по този въпрос и ще Ви ги дам. Искам само с няколко думи да изкажа мнението си. Според мен Глава седма от проекта "Съдебна власт" следва да отпадне. Вместо нея да се предложи за обсъждане Глава осем от сегашната Конституция "Съд и прокуратура". Като разбира се се направят съответните малки изменения и допълнения, които ще ви прочета.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Извинявайте, г-н Димитров, но това вече е прието. То е гласувано.

Г-н ДИМИТРОВ: Г-н Корнезов, преди малко Вие казахте, че има опасност Народното събрание да се разтури и Конституцията да пропадне само заради тази глава. Аз моля да ме изслушате или ако не ме изслушате, съгласете се да излезе с една статия в средствата за масова информация.

Аз застъпвам коренно противоположно становище. Ще се мотивирам.

Първо, в § 3 от Преходните и заключителните разпоредби на проектоконституцията е казано, че главата за съдебната власт ще влезе в действие след приемането на т.нар. устройствени и процесуални закони. Кои са тези закони – това не се казва. Но в предишната алинея се казва, че тези закони трябва да бъдат приети в 3-годишен срок. Аз питам: какво ще стане през това време, в този 3-годишен срок? На практика ще се получи следното: по всички въпроси ние ще имаме нова конституция, а специално по главата за съдебната власт ще остане да важи старата конституция. Това е един абсурд.

По-нататък. Въпросът за мястото на Прокуратурата и следствието много изчерпателно е изяснен в Наказателно-процесуалния кодекс. Аз бих запитал колегите, които предлагат този вариант прокуратурата и следствието да отидат към правосъдието, какви мотиви излагат. Имам над 100 възражения по този въпрос, но няма да ги излагам тук. Ще се спра само на някои практически въпроси. Въпросът за излизането на следствието и Прокуратурата от Министерството на вътрешните работи и прехвърлянето им към Министерството на правосъдието...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Прокуратурата никога не е била към Министерството на вътрешните работи.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Г-н Корнезов, аз предлагам да започнем работа по същество. Г-н Димитров ни връща 3 месеца назад, когато ние спорихме по тези въпроси. Приели сме вече на първо четене конституцията, по това никой не прави спор. Ние трябва да видим как ще бъдат тези 3-4 институции, а не да се връщаме към аргументи, на които сме се спирали преди 3-4 месеца. Мисля, че сега си губим само времето. Това, че ще имаме единна съдебна власт, е въпрос решен. Важното е как ще разположим тази единна съдебна власт в тези 3 институции. Въпросът е изчерпан и той не може да се пререшава.

Г-н ДИМИТРОВ: Г-н Корнезов, аз бих поставил на г-н Мулетаров следния въпрос: може ли този въпрос, господа народни представители, който вие сега обсъждате, къде да бъде следствието, да бъде предрешен? Позволявам си да ви цитирам Постановление № 20 на Министерския съвет. С това постановление следствието е извадено от системата на МВР още на 1 февруари. В момента

следствието е в безтегловност.

Моето категорично мнение е въпросът за следствието да се обсъжда, както каза и главният прокурор г-н Гунев, когато се обсъжда новият проект за изменението по мнение на Наказателно-процесуалния кодекс. Там ще се обсъди въпросът и на следствието, и за т.нар. полицейски следователи. Аз се изумявам от този термин - какво е това полицейски следователи? Това са т.нар. досегашни дознатели.

Аз съм сигурен, че ние ще вървим, ще вървим и пак ще стигнем до това положение. Затова предлагам да приемем досегашната глава в старата Конституция със следните малки изменения и допълнения.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Това е невъзможно, г-н Димитров, ние сме гласували вече на първо четене конституцията.

Г-н ДИМИТРОВ: Тогава бих поставил въпроса: кое е по-правилното? Да вървим така и да бъдете бламирани в Народното събрание, или да предложите един реален факт?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Народното събрание няма възражение по този въпрос.

Г-н ДИМИТРОВ: Сега следователите заемат няколко сгради към Министерството на вътрешните работи, над 1000 кабинета, апаратура и т.н. Какво ще стане с тази база? Те не могат да съществуват нито ден без това имущество. Това значи, че цялото това имущество трябва да бъде прехвърлено на Министерството на правосъдието, а МВР няма да им го даде.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Това не е съществен въпрос.

Г-н ДИМИТРОВ: Освен това. В системата на МВР има организирана строга система за посещаване на произшествията, има оперативни групи. Там има представители на всички служби. И те ли ще преминат? В България има около 600 следователи, които са по милицията и са втора категория, а ръководството - генерали, полковници, са първа категория. Оттам идват търканията, разберете. Не могат да се решат! Всеки ден председателят на Съюза на следователите полк. Христо Мишев заявява, че на 2 юли следователите ще напуснат до един. Какво ще стане тогава?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Извинявайте, нека не правим отново ултиматуми. Тук сме, за да правим конституция. Кажете

какво смятате за конституцията?

Г-н ДИМИТРОВ: Аз ви казах: да приложим тази глава от старата конституция с 2-3 поправки.

Г-н БОГАЦЕВСКИ: По отношение на мястото на следователите, на следствието няма никакво различие между Съюза на следствените работници и Главно следствено управление. Има абсолютно единно становище, независимо от това дали има ултиматуми или не, че някай щял да напусне и т.н. Становището се свежда до това, че мнението на следователите е, че следствието трябва да бъде относително самостоятелна структура в съдебната власт. Това е единно становище.

ГЕОРГИ ЛОЗАНЧЕВ: Становището на Върховния съд е това, което каза г-н Любен Грозданов. Няма да го повтарям. Това, че се казва, че към съдилищата има прокурори, създава едно привидно впечатление за нещо допълнително придадено към нещо. А от друга страна, говорим, че Прокуратурата ще бъде съвсем самостоятелна спрямо съда. Защо да слагаме такива думички, които създават погрешно впечатление? Ако Прокуратурата бъде свързана организационно със съда, тогава веднага се създава впечатление за свързване на институции в рамките на съдебната власт, което ще бъде в ущърб на правата на гражданите.

Предлагам това "към" да се премахне". Но и "при" пак създава същото впечатление. Просто текстът трябва да бъде такъв, че Прокуратурата е организационно изградена, както са изградени съдилищата. Където има Апелативен съд, ще има и Апелативна прокуратура. Но това "при", "и", "към", е излишно.

По въпроса за следствието. Според мен не може да има спор, че следствието е в съдебната власт. То е и решено вече, след като е приет чл. 127, където е казано, че съдиите-следователи са в съдебната власт. По това вече не може да се спори. А дали следствието трябва да бъде към съда, което също според мен, както и за Прокуратурата, е неправилно, дали трябва да бъде към Прокуратурата, мисля, че е най-разумен като конституционен текст този, който предложи Спас Мулетаров: "следствието е към съдебната власт". Това е един общ текст, а по-нататък в устройствените закони въпросът ще се реши.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Аз искам да поставя един основен въпрос и мисля, че той е основен: засега ние общо удовлетворени ли сме от организацията, структурата и функциите на Прокуратурата в този ѝ вид и в какво искаме да реформираме Прокуратурата като част от съдебната власт? Относно реформите, които поддържахме досежно съдебната система, сме ясни и сме го казали. Струва ми се, че главното, от което трябва да се изхожда сега е ние ще поддържахме ли независима и централизирана прокуратура, която лишава отделния прокурор от независимост, когато гледа конкретното дело, или ще искаме независим прокурор, което е единствената гаранция за защита правата на гражданите в съдебния процес. И защо това е така? Защото централистичният принцип, на който е подчинена Прокуратурата, както е записано и в сегашния Закон за прокуратурата, дава възможност на по-горестоящия прокурор да дава задължителни указания на по-нискостоящия прокурор какво да застъпи в съдебното заседание.

Нашето разбиране е, че ако искаме прокурорът да бъде независим, ако искаме статутът на нашия прокурор да съответствува на онези норми, които са приети от Организацията на обединените нации, задължително трябва да бъде напълно самостоятелен и независим като отделен прокурор. И ако по-горестоящият прокурор желае да стане нещо против волята на по-нискостоящия, ние казваме да бъде любезен той да встъпи вместо него, но не да го заставя въпреки неговото убеждение да защитава онова, което по-високостоящият прокурор смята, че е правилно.

За нас това е главното. И ако трябва да кажа своето виждане, което е и виждане на ръководството на Министерството на правосъдието, ние сме не за независима прокуратура като институция, а за независим прокурор. Да бъде както е построена и съдебната система. Съдебната система е построена без йерархичност в отношенията. И аз напълно съм съгласен с една част от това, което каза колегата Грозданов. Но в неговото предложение има взаимно изключващи се неща. Той казва, че Прокуратурата трябва да се запази самостоятелна и централизирана и заедно с това отношенията вътре трябва да бъдат подчинени на институционността. Едното изключва другото. Когато имаш институционност в отношенията, не можеш да имаш централизъм. Ние или ще правим

инстанционността, което за мен е единствено правилното и най-демократичното, когато някой по-нискостощ сбърка нещо, по пътя на жалбата да се отнесе към по-високостоящия прокурор и по този начин да се уредят отношенията. А не да бъде на принципа на йерархичността.

Искам да кажа и още нещо във връзка с проекта. Въпросът за структурата, мястото и организацията на Прокуратурата в съдебната власт. Ние в никакъв случай не сме го виждали като част от съда. Но аз искам да бъде разбран правилно. Считаме ли ние, че от до 9-септемврийската ни история на нашата съдебна система Прокуратурата е била част от съда, като прокурорите са били прокурори при или към съответните съдилища? И когато разглеждаме Закона за устройството на съдебната система, ние няма да намерим понятието "прокуратура" като система. Ще намерим само прокурорски надзор.

Още веднъж ще се върна към актовете на ООН. Там в нито един няма да намерите определението на институцията прокуратура. През 1980 г. VIII конгрес на ООН прие една много важна резолюция за независимостта на прокурорите, а не на прокуратурите. И там никъде няма да намерите прокуратура като институция, а ще намерите само прокурори, защото логиката на тези, които създадоха този акт беше, че защитата на правата на човека в съдебния процес се осъществява във всяко конкретно дело. Затова участието на прокурора в конкретното дело трябва да му гарантира пълна независимост от всичко, вкл. от по-високостоящия прокурор.

Що се отнася до въпроса за следствието, аз мисля, че по този въпрос всъщност обвързката със съда е повече от логична. Не намирам достатъчно основания в това, което беше изтъкнато, че мястото на съдията-следовател или на следствието трябва да бъде определено след приемането на Закона за полицията, тъй като там щяло да стане изясняване на полицейските дознатели. Ние винаги сме говори за полицейско дознание, а не за полицейско следствие. Тук някои колеги неправилно според мен използват такова определение. В конституцията трябва да бъдат записани само онези основни текстове, които да определят мястото и главната функция, а по-нататък какви точно ще бъдат вътрешните взаимо-

отношения, с какво точно ще се занимават, е въпрос на отделен закон - било на устройствен или процесуален.

Така че за мен главното е Конституционната комисия, обсъждайки тези въпроси, да изясни тези два основни момента: в сегашния ѝ вид Прокуратурата задоволява ли, тъй като в основни линии исканията са да се запази това, което е, да не се пипа нищо в Прокуратурата. Това е главното искане. И ако е така, аз питам: дали запазването на една такава силно централизирана институция в съдебната власт, която поначало се характеризира с абсолютната централизация и когато по дефиниция отричаме централизма, дали това са съвместими неща?

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Аз споделям напълно това, което каза г-н Джамбазов. Бих предложил чл. 135, ал. 2 да включи идеята, че главният прокурор осъществява методическо ръководство, но ако не с конституцията, то по друг начин ние трябва да пресечем една практика главният прокурор да пречи да се изказват мнения, които не му харесват.

МАРТИН ГУНЕВ: Струва ми се, че когато се говори за прокурорската структура, се смесват няколко въпроса - въпроса за правомощията на Прокуратурата, въпросът за структурата и организацията и дали Прокуратурата ще има или няма да има правомощия.

Второ, не е вярна изходната позиция на г-н Джамбазов, че прокурорите не са независими. Това е напълно погрешно. Всеки знае, че прокурорът в съдебното заседание и сега е напълно независим. Никой не може да му каже: поддържай обвинителния акт или не поддържай обвинителния акт. Прокурорът, когато влезе в конкретното дело, е независим. И сега това е така.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има думата г-н Мулетаров.

СПАС МУЛЕНАРОВ: В този смисъл аз искам да се позова на чл. 9 от Наказателно-процесуалния кодекс. Ако в прокуратурата е имало някакви извращения по отношение на действащото законодателство това е отделен въпрос, но и сега, дълги години Наказателно-процесуалният кодекс казва, че съдиите и прокурорите при осъществяване на своята дейност са независими и се подчиняват само на закона. Действително в прокуратурата е смятано за грубо нарушение ако някой по-висшестоящ нареди на по-низшестоящия да оттегли обвинението, да поддържа обвинението, да не поддържа обвинението и т.н. Убеждението на прокурора по отношение ролята в наказателния процес е абсолютно независимо, а нареждането за внасяне на обвинителния акт не се нарежда по убеждение на прокурора, а нареждането за внасяне на обвинителен акт не е нареждане за промяна убеждението на прокурора, става дума за извършване на едни процесуални действия и прокурорът, като се яви в залата, отново да може да каже: "Аз не поддържам обвинителния акт" или "Оттеглям обвинението, тъй като това не е мое убеждение". Дори и в случаите, когато е нареждано да се внася обвинителен акт, то не е променяло убеждението на прокурора и неговата независимост. Дори нещо повече, в софийските прокуратури имаше такава практика: "Внасям обвинителния акт по нареждане на Главна прокуратура". И обикновено този прокурор не се явяваше. Това е истината.

Нормативно въпросът е решен.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има думата госпожа Младенова.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Уважаеми колеги, според мен не бива да се правят такива крайни изказвания за правомощията на прокуратурата по няколко съображения, освен всичко, което се каза. Никога е нямало проблем, а и сега няма прокурорът, който не е съгласен с разпореждането на висшестоящия прокурор, да обжалва неговото решение пред съответния колегиум на по-горната инстанция. И това е ставало многократно. И именно в резултат на такива обжалвания се роди тази формула, за която говори колегата Мулетаров: "Внасям по нареждане". Това означава, че аз не поддържам тази теза, моето убеждение не е такова. Или друго, когато прокурор от по-ниска степен - окръжна или районна - не е съгласен с указанията на Главна прокуратура, той изисква някой друг да

НИ/ВР

го замести. Аз съм съгласен с това, че някъде в страната може да е ставало нарушение, но нима не ставаха нарушения и в съдебната система? Нима не се опитваха да въздействуват и на съдиите по такъв начин? Това означава ли, че ние ще се откажем от съда за в бъдеще време, само защото някой се е опитал някога да му въздействува?

За мен нещата са сложни и така: първо, поддържам виждането, което тук се изказа от господин Велко Вълканов и от другите колеги в различните ведомства, имам предвид Главно следствено управление и Главна прокуратура. За мен основният проблем, наред с това, за което говорехме дотук, е как ще се назначават или ще се избират съдиите, прокурорите и следователите. И тъй като този въпрос е принципен, ще си позволя да изложа своето виждане по въпроса.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нека да стигнем до чл. 137.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Моля ви да гледате нещата в съвкупност, за да не изпадаме в ненужни приказки. Аз затова си мисля, че всеки дърпа, образно казано, чергата към себе си именно имайки едно на ум - какво ще стане после. А ние трябва, като законодателна власт, да предвидим формирането на съдебната власт и след това даването на нейната самостоятелност във всичкия обем и правомощия, които тя трябва да има. И тук проблемът ще бъде кой, как и в какъв аспект да избира Висшия съдебен съвет и вече от Висшия съдебен съвет да произтичат възможностите за избиране на съдии, следователи и прокурори. Така ще се формират, образно казано, четири колони на съдебната система, те са: от една страна съдът във всичките му йерархически стъпала, след това прокуратурата, ситуирана към него, тя и сега е така ситуирана, само че не е казано, че е към съда. Нима Софийска градска прокуратура не е към Софийския градски съд? Точно така е. Аз не мога като член на Софийска градска прокуратура да вляза във Върховния съд, освен ако не ме командирова главният прокурор. И третата колона - съдии-следователите. И, разбира се, че не трябва да забравяме Министерството на правосъдието. Но аз не го виждам като ръководител, като "шапка" на всичко това, а като едно кадрово обезпечително звено в организационните структури на тези три части на съдебната система.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Има думата Росен Хубенов.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Ние не трябва да забравяме, че не сме на етап изработване на Конституцията, а се намираме на второ четене. По правилника на второ четене се разглеждат само внесените писмено предложения. Не трябва да забравяме, че проектът за Конституция е гласуван по принцип, така че тези съображения, които тук се застъпват, определено са важни, но би трябвало да спазваме и процедурата, а не наново да правим нови концепции. Така има опасност да не стигнем доникъде. Това е първото ми съображение.

Второ, аз също исках да предложа да обсъдим и чл. 137 - за начина на формирането на съдебната магистратура, защото, според мен, двата въпроса са в много тясна връзка помежду си. Като имам предвид, че вече сме гласували самостоятелен бюджет на цялата система, до голяма степен това ще обуслови каква ще бъде и структурата на системата. Според мен не е лошо наистина да минем на общо обсъждане и на други текстове.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Нямаме време за общо обсъждане. Ние многократно сме обсъждали тези неща - 7 или 8 пъти, включително и в подобен състав. Сега трябва да формираме конституционния текст.

Би ли ни задоволило това, което господин Мулетаров, а и други колеги предложи като конституционен текст на чл. 135:

"Чл. 135, ал. 1. Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата.

ал. 2. Главният прокурор осъществява надзор на законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори.

ал. 3. Следствието е част от съдебната система."

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Конкретно предложение. Първо, да не казваме къде се намира прокуратурата, не е необходимо да се каже в Конституцията. Второ, да не казваме къде са следователите, не е необходимо на този етап да се казва. Това ще се реши в съответните устройствени закони.

Трябва да решим конкретни въпроси - кой да избира главния прокурор, кой председателя на Върховния съд, кой съдиите.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Въпросът е за чл. 135, където трябва да се дадат конституционните норми.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Искам да обърна вашето внимание на това, което каза господин Джамбазов, че се нуждаем от един текст, който ясно да каже, че прокурорът и следователят са независими. Това е принцип, който може да ни отговори на редица въпроси.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин Бахнев, чл. 27, ал. 2 звучи така: "При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и съдия-следователите се подчиняват само на закона. Съдебната власт е независима."

Следователно този принцип е даден.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Те се подчиняват само на закона, но трябва да бъдат независими и от своите структурни отношения в своята организация. Това, което каза Джамбазов. Това трябва да се подчертае, от това имаме нужда.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Според Вас в чл. 135 как да отразим това?

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Като едно първо изречение.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Казано е общо за всички магистрати.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Не можем всеки път да повтаряме едно и също.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Ние вече сме казали: "Съдиите, прокурорите и следователите са независими".

ПЕТЪР БЕРОН: Както правилно отбеляза господин Хубенов, наистина сме на второ четене, предлагам да не се впускаме тук в академичен спор, а да се гледа има ли конкретни възражения срещу отделните текстове – текст по текст. Ако няма възражения се гласува, приемаме тук текста. Ако има възражения – да даваме варианти. Малко по-делово, защото така няма да стигнем доникъде.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Искаме да направим тук едно общо становище, за да не навлезем долу в спорове, които доникъде няма да ни доведат.

Повтарям това, което мисля, че би могло да задоволи всички ни и в бъдещите устройствени закони детайлно да се уредят тези въпроси.

"Чл. 135, ал. 1. Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата".

ЯНАКИ СТОИЛОВ: По-добре е да се каже "организацията", вместо "структурата". Организацията включва всичко.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: "Структурата" като че ли е по-добре. Организацията ще се уреди в Устройствения закон.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Може да се каже така: "Организацията на прокуратурата съответствува на организацията на съда."

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Няма да е точно. Принципът е друг.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Прокуратурата по принцип следва това, но тя винаги е имала отклонения. Не навсякъде, където има съд, има прокуратура и обратно. Така че не може в Конституцията да се запише такъв такст.

ЛЕОНИД КАЦАМУНСКИ: Така е и за следствието.

МАРТИН ГУНЕВ: Тази аномалия съществува поради липса на щатни прокурори.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Това е въпрос на закон, а не на конституционен принцип. Конституционният принцип трябва да бъде друг - а дали ще се приеме, ако онова, което в сегашната Конституция е записано - че прокуратурата е единна, централизирана и т.н., което вече определя характеристиката на прокуратурата.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Мисля, че никой в момента не предлага такова нещо.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Напротив, предлагаше се тук от четири души.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Имаме писмено направено предложение, даже има изричен текст, че прокуратурата се осъществява на принципа на единоначалието.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Смисълът е съвсем друг - прокуратурата да има такава структура и устройство, което съответствува на устройството на съдилищата в страната. Прокуратура, която да отговаря, да съответствува на Върховния касационен съд, апелативни съдилища, окръжна прокуратура, районна прокуратура, както сега. А това, че в някои райони, като Слънчев бряг, в продължение на две години няма прокуратура, няма нищо общо с този принцип. Това е принципът. Ако има някакво изключение от него то не променя с нищо принципа.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Ако това е идеята, която отстояват всички останали, тогава трябва да се запише в текста, че прокуратурата се изгражда към или при Върховния касационен съд, апелативен съд, районен съд и т.н.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Това е предмет на закона. Достатъчно е в конституционния текст да се запише, че в рамките на съдебната система прокуратурата, следствието и съдът са независими структури. Функциите и организациите им се уреждат със закон. И със закона ще бъде казано всичко останало – за вътрешната структура на прокуратурата, за вътрешната структура на следствието, за съдилищата, както сме го казали сега в Закона за устройство на съдилищата. Като конституционен текст това е достатъчно дотук.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Да се определят най-общо функциите и задачите на прокуратурата и след това да се каже, че законът ги определя.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Можем ли да имаме общо становище около ал. 1: "Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата."

СОНЯ МЛАДЕНОВА: По-добре е да се каже: "Прокуратурата се изгражда в съответствие с устройството на съдилищата."

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Струва ми се, че е по-добре да се каже: "Структурата на прокуратурата е в съответствие с тази на съдилищата."

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Добре, така да е.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Втората алинея да звучи така: "Главният прокурор осъществява надзор за законност и методическо ръководство върху дейността на всички прокурори."

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Добре.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Не е ясно ще може ли да отмени актове.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Не, казано е, че осъществява надзор за законност. Това означава, че Наказателно-процесуалният кодекс, както и въпросът, който повдигна господин Джамбазов – за вътрешното убеждение на прокурора.

МАРТИН ГУНЕВ: Специалният закон ще каже какво се разбира под "надзор за законност".

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Можем ли да се обединим около това?

ГЛАСОВЕ: Можем.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Общият надзор остава ли някъде?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Няма да има общ надзор.

ЛЕОНИД КАЦАМУНСКИ: На практика излиза, че се решава въпросът за прокуратурата и съда, а следствието се отминава.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ще бъде в отделна алинея. Може да се отдели и в отделен член даже.

Какъв текст предлагате, господин Кацамунски, за ал. 3.

ЛЕОНИД КАЦАМУНСКИ: Ние смятаме, че това, което предложи господин Грозданов, ни задоволява.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: "Следствието съставлява неразделна част от съдебната власт."

РОСЕН ХУБЕНОВ: Нека да помолим господин Грозданов още един път да направи своето предложение, защото то сякаш обобщава всички аргументи, поне доколкото аз го схванах.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Господин Грозданов предлага "Съдилищата, прокуратурата и следствието са самостоятелни структури в системата на съдебната власт. Устройството и функциите им се определят със закон."

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Тези подробности, които сега разискваме, ще се уредят със закон.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: "Самостоятелни структури в системата" ще предизвика страшно много въпроси. Въпросът е да намерим точната формулировка за следствието.

МАРТИН ГУНЕВ: На мен ми се струва, че въпросът за следствието не може да бъде сложен в чл. 135.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Да, ще бъде самостоятелен текст. Предните текстове дават структурата на съдилищата, 135 за прокуратурата и 135 "а" да бъде за следствието.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Трябва да бъде чл. 136 "а", защото чл. 135 разглежда функциите на прокуратурата.

МАРТИН ГУНЕВ: Може да се каже: "Следствието е неразделна част от съдебната власт."

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Какво значи "неразделна"?

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ще видим после как да го направим. Чл. 135 го уточнихме. Можем ли да излезем със становище на Конституционната комисия и да вярваме, че ще можем да го отстоим в залата без много дебати?

ГЛАСОВЕ ОТ ЗАЛАТА: Да.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чл. 136 дава основните задачи и функции на прокуратурата. Имаме ли по тях възражения?

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Текстът да остане.

ГЛАСОВЕ: Няма.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: И сега идва следващият проблем, който, мисля, че може да се реши и трябва да се реши. Той се отнася за това как да се решава кадровият проблем. Знаете, че има много варианти. Господин Янаки Стоилов предложи преди това нещо по този въпрос. Ще го помолим да го каже отново.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз няма да правя нови предложения. Мисля, че можем още по-лесно да намерим решение, основаващо се на следния принцип: съдебният съвет да бъде тази инстанция, която ще извършва назначенията на съдии, прокурори и следователи. Аз умишлено оставям въпроса за председателя на Върховния съд и на главния прокурор, защото е една отделна тема, която може да се реши по друг начин, за който ще мислим. Но що се отнася до общите назначения, смятам, че те трябва да бъдат окончателно предоставени на Съдебния съвет, който най-ясно ще символизира самостоятелността на тази съдебна власт, още повече, че Съдебният съвет, мисля, трябва да се запази сегашният му принцип – едната част да се формира чрез самата съдебна система, а другата част, да го наречем, по един политически път чрез парламента. По този начин ще има възможности и за известен поглед в съдебната система от другите институции на властта.

Смятам, че това, което предложи колегата Вълканов, е приемливо – съответният председател на съд да прави предложенията, а назначенията да бъдат извършвани от Съдебния съвет. Смятам, че този принцип може да се възприеме.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Само не "назначават", а "избират".

СПАС МУЛЕТАРОВ: Аз съм съгласен с това предложение и моето предложение е в съответствие с него и много близко до това, което каза Велко Вълканов. То гласи така: "Чл. 137 "а". съдиите, прокурорите и съдии-следователите се назначават, повишават, преместват или избират, или освобождават от длъжност от Висшия съдебен съвет по предложение..." Сега трябва да видим кой ще предлага, защото има две идеи. Едната е прокурорите да се предлагат от Главна прокуратура. Съдиите – едната хипотеза – от министъра на правосъдието, и втората хипотеза – от Върховния съд, трета хипотеза – от съдебните съдилища, за които се избират, обаче става една разлятост на предложителите. Фактически това

са проблемите по този текст.

Мисля, да се обединим около това: първо, Висшият съдебен съвет да избира и назначава, само трябва да обобщим кои ще правят предложенията и този текст може да се приеме.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: За новите съдии – естествено Министерство на правосъдието. Няма начин друг да бъде, защото са непознати.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз приемам това виждане, което в крайна сметка се свежда до промяна в гласувания текст, т.е. че не президента назначава съдебните магистрати. Мисля обаче, че тази постановка ще срещне съпротива в залата и може би няма да бъде отстояна. Затова съм предложил писмено ново изречение на чл. 137, ал. 1, която цели да предотврати правото на вето на президента и да са сведе назначаването на съдебните магистрати от него само до един формален и тържествен акт, а на практика избирането да става от Висшия съдебен съвет.

Новото изречение към ал. 1 гласи: "При повторно предложение от Висшия съдебен съвет президентът няма право да откаже назначаването".

СПАС МУЛЕТАРОВ: Г-н Хубенов ни връща към един стар спор. Целта беше да премахнем едноличното назначаване на членовете на тази независима съдебна власт. Затова именно искаме да премахнем принципа. Става дума този колективен орган – Висшия съдебен съвет дали да ги назначава или избира и второ, по чие предложение.

РОСЕН ХУБЕНОВ: За да няма неяснота искам да кажа, че аз съм за назначаването от Висшия съдебен съвет без участието на президента. И ако се възприеме този вариант аз ще оттегля своето предложение.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Искам да кажа две съображения, поради които отидохме на подобен вариант в Закона за устройство на съдилищата. Общо взето, в почти всички конституции съдиите се назначават от държавния глава, въпреки че навсякъде има изградени подобни съвети. В разговорите, които сме имали с представители на една значителна част от страните, представени в конституциите на този сборник, техните съображения са с оглед на по-голямата представителност и на това, че държавният глава се явява фигурата, която балансира двете власти. Смята се, че това е една допълнителна гаранция за независимостта на съдиите, на прокурорите и на следователите. Решението на Висшия съдебен съвет за назначаване с участието на президента е неприемливо, защото щом президентът се вземе решение да участва, то той не може да бъде само фигурант няма да бъде етично спрямо президента да бъде обикновен

НИ/МТ

21

фигурант. Това е едно.

Второ, ако тук се приеме Висшият съдебен съвет, като се изключи президента, да назначава, няма нужда да се говори в Конституцията кой го сезира. Това е въпрос на закона. Конституцията трябва да реши кой назначава и, а каква е технологията мисля, че не е въпрос на Конституцията.

Защо непрекъснато говоря за назначаване? Защото аз, а и нашето ръководство сме против избирането. Избирането почти винаги се свързва с мандат, а ние не искаме съдиите, поне, да бъдат избирани с мандат, тъй като сме застъпници на принципа за тяхната несменяемост.

Ние изключваме вероятността за избор, само сме за назначаване.

СПАС МУЛЕНАРОВ: Може ли един въпрос в тази връзка. Защо изборът да не се прави от Висшия съдебен съвет? Не е ли по-голяма гаранцията, когато назначаването се извършва от по-голям колективен орган.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Аз отговорих първо на този въпрос, с него започнах. Аз се позовах на практиката на традициите в много страни от Европа.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В Германия министърът на правосъдието назначава съдиите.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Според мен трябва да се приеме този принцип. И още две минути да загубя от вашето време. Що се отнася до механизма, за който г-н Мулетаров говори, ние сме го разработили в закона. И там сме записали, че Общото събрание на Окръжния съд издига кандидатурите за всички кандидати за съдии от всички съдилища. Всички тези предложения отиват при министъра на правосъдието и до ниво апелативни съдии и министърът има инициативата да прави предложения пред Висшия съдебен съвет.

А що се отнася до Върховния съд и Върховния касационен съд председателят или Пленума на Върховния касационен съд може да прави предложенията за членовете на Върховния касационен съд самостоятелно и без да се съгласува с никой. Но това е един

по-сложен механизъм, който не е за тук.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Вие сте за назначаемост на съдебните магистрати и тази назначаемост да бъде от президента по предложение на Висшия съдебен съвет.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Ние няма да спорим ако приемете Висшия съдебен съвет без президента. Аз ви казах, единственото съображение е това, че президентът е фигурата, която в цяла Европа, изключвам Германия, назначава магистратите.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: В Испания го прави кралят.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Все пак е държавният глава. Навсякъде държавният глава назначава по предложение на подобни съвети. Но ако вие приемете, че не е нужно президентът да го прави, ние няма да възразим за това.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: То де факто ще бъде избиране, защото Висшият съдебен съвет се състои от 25 човека, има една кандидатура и всеки ще гласува за или против.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Това е така, но актът ще бъде административен, със заповед. По този начин ще бъде назначен.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Колеги, искам да обърна внимание на това, че при формирането на съдебната власт, като трета власт, която вече сме приели, че представляваме, трябва да подходим принципно. Трябва да изхождаме от това положение, че със съответен текст вече сме обявили, че страната е парламентарна Република. Следователно от тази постановка произлиза задължението формирането на третата власт, щом не е от преки избори, трябва да става от парламента. И оттук аз правя такъв извод: парламентът трябва да избира председателя на Касационния съд, на Административния съд и главния прокурор. След това парламентът трябва да избира 50 на сто, половината от Висшия съдебен съвет.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Повече.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Останалите въпроси, свързани с организация, функции, комплектовка на кадри на третата власт трябва да бъде оставено на самата трета власт. Назначаването, повишаването, преместването и т.н. на съдебните кадри трябва да става

3

от Висшия съдебен съвет, Висшият съдебен съвет трябва да се председателствува от Касационния председател и от главния прокурор, когато касационния председател отсъства, и т.н. Струва ми се, че това е принципното отношение към въпроса. Защо ще оставяме третата съдебна власт, която претендираме, че се формира като самостоятелна, под опекунството на президента. Президентът гравитира към изпълнителната власт. Президентът нито законодателствува, нито изпълнява съдебна функция. Президентът, макар че е независим, гравитира около изпълнителната власт. Той е извън структурата на Министерския съвет, но е по-близо до нея, независимо от представителните му функции.

В тази насока има направени и писмени предложения, които аз поддържам.

МАРТИН ГУНЕВ: Предлагам ви следния текст за чл. 137:

Чл. 137, ал. 1 да остане. Съображенията са ясни – съдилищата и прокуратурите не знаят качествата на тези, които ще бъдат назначени.

Ал. 2 да стане така: "повишаването, преместването и освобождаването от длъжност се извършва от Висшия съдебен съвет." Останалото е въпрос на закон.

Ал. 3 "Председателят и Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главния прокурор се назначават и освобождават от президента на Републиката по предложение на Народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Народното събрание ако иска само ще реши. Защо трябва да предлага?

МАРТИН ГУНЕВ: Тогава може да стане така: "... се избират и освобождават от Народното събрание."

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Ще ви прочета текстовете:

Чл. 137, ал. 1. Съдиите, прокурорите и съдии-следователите се избират от Висшия съдебен съвет." Употребявам глаголят "избират" защото това е един колективен орган и той може да избира, а не да назначава.

"Ал. 2. Избирането, повишаването, преместването и освобождаването от длъжност се извършва от Висшия съдебен съвет по предложение на ръководителите на съответните ведомства (едната

хипотеза) или Министерство на правосъдието, съда, прокуратурата и следствието."

Ал. З. "Председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и главният прокурор се избират от Народното събрание."

Аз благодаря на колегата Любен Грозданов, той каза така: президентската институция гравитира към изпълнителната власт, но аз бих добавил, че много опасно би било ако президентската институция с едни такива хипотетични правомощия, ще може да си създава своя власт. И онова, което се подхвърли, че в Испания се назначава от краля е правилно. Затова и там присъдата се издава "В името на краля". Значи ние какво? - "В името на президента" ли ще ги издаваме? Още повече, че аз бих искала да изключим в бъдеще време едни такива срещи например, аз, като президент, да извикам председателят на Върховния съд, главния прокурор, зам.-министър председател, който ми е по-симпатичен на натурела, да извикам и ръководителя на Главно следствено управление и да решим в президентския ми кабинет как да приключат някои следствени дела, които са образувани по повод или без повод. Това е, моля ви се, беззаконие и липса на гаранции за защита на правата и интересите на гражданите.

Затова аз подкрепям Любен Грозданов с тази редакция и ви моля да се обединим около нея.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз предлагам да отделим двата въпроса. Първо, по първия въпрос - кой като цяло ще назначава магистратите, а после да дискутираме само другия въпрос. Двата въпроса са все пак отделни.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Аз само искам да ви напомня едно нещо, че Висшият съдебен съвет се формира по следния начин: половината се избират от Народното събрание. Това е формата на контрол на Народното събрание.

И после, това, което каза преди малко един от колегите по въпроса за това, че президентът не може да откаже при второ поднасяне подписването на кандидатурите, това е гаранцията, че той няма да формира тази власт. Ако там сложим една разпоредба, която да му ограничи правата, въпросът е вързан и балансът на

2

трите власти е налице. Защото Съдебният съвет се формира чрез съдебната и законодателната власт. И за да не бъде президента съвсем свободен, можем да му вържем ръцете с една такава разпоредба, че при повторно поднасяне той не може да не подпише.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Ние, нашата разработка сме приели именно с оглед на това да лишим от възможност лице, което е извън съдебната власт да се разпорежда с кадрите, без знанието на нейните различни органи. Именно тази теза сме я застъпили. Но аз не съм съгласен да се внася дуализъм, а в начина на реагиране именно това се забелязва. Имайте предвид, че съдии са всички - и председателят на Върховния касационен съд също е съдия. Следователно всички те ще се назначават от Висшия съдебен съвет. Според мен, ако се приеме ал.1 на чл.137, то тогава ал.3 е съвършено излишна. Защо непременно трябва да се споменава избора на председателя на Върховния касационен съд, след като и той е съдия. Моля, няма защо да спорим, той е съдия на общо основание. Той е председател временно. Той не може да бъде несменяем като председател. Това е още един голям парадокс. Ние сме на път да създадем нещо по-страшно, отколкото беше досега. Имаше и такива тенденции, те все още съществуват. За мен - щом се приеме ал.1 на този текст ал.3 съвсем не е нужна.

СПАС МУЛЕТАРОВ: В чл.109 ние посочихме изчерпателно всички правомощия на президента, без изключение. Знаете колко много спорихме по този текст и сега в нарушение на този принцип, който сме приели, че правомощията на президента трябва да бъдат изчерпателно изброени в Конституцията изведнъж без да има такова правомощие ние в текстовете за съдебната власт го записваме. Точно така е. Това също е аргумент.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Но вие тогава не сте го поставили на обсъждане този въпрос. Такъв текст не беше записан в проекта.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Говоря с предварителното условие, че вече имам съгласието на господин главния прокурор и началник на отдел "Следствен" по идеята към чл. 137 в предлагания текст към ал.1 да се направи една добавка: "Президентът не може да откаже назначението при повторно предложение". Властта на президента става мнима. Тя не е действителна власт, а истински властта е в други ръце.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Това е въпрос на принцип. Не може съдебната власт да зависи в някаква степен от изпълнителната власт. Това е принципът.

ВЙ/НП

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Принципът е, че кралят назначава съдиите.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: При парламентарната република не е така.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ (Зелена партия): Защо започваме пак отначалото като че ли сега е януари или февруари месец.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Преди малко обясних, че Висшият съдебен съвет се подмени от двете власти – от съдебната и от законодателната. По този начин запазваме представителната функция на президента без да му даваме власт в ръцете. Нали това е, от което се страхувате вие? По този начин и вълкът е сит, и агнето е цяло, и тревата не е опасана.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, можем ли да се обединим около това, което се предлага. Първото изречение на чл.137 остава така и да прибавим второ изречение, че "при повторно направено предложение от Висшия съдебен съвет президентът не може да го отклони", а трябва да назначи или да изпълни направеното предложение.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Но нашето предложение е друго. Ние в никакъв случай не бива да допускаме едно лице да назначава самостоятелна и независима съдебна власт с нейните представители.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Но как така, това е нарушение на един основен принцип. Парламентарна република ли сме или президентска република?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Точно това е основният аргумент. Това трябва да спазваме. Парламентът трябва да формира останалите власти.

РЕПЛИКА: Парламентът е най-политизираният орган във всички страни, включително и у нас. В него участвуват различни партии и едната партия като спечели изборите ще гледа да смени и представителите на съдебната власт.

ЛЮБОМИР ГРОЗДАНОВ: Обаче той е и най-добрият изразител на волята на мнозинството. Той е най-представителният орган.

ДИМИТЪР ЛОЗАНЧЕВ: Сега първо, ако остане ал.1 на чл.137 във всички случаи към понятието "назначава" трябва да влязат и другите от втората алинея – "повишаване, преместване, освобождаване", защото е просто смешно другото решение. Президентът назначава районния съдия и младшия съдия, а по-нататък назначава-нето на окръжния съдия във върховен, ще става от човек с по-

нисък ранг? Това не може да бъде. Тук трябва да има уеднаквяване. Ако се направи, че президентът ще назначава съдиите, а аз съм за това и след малко ще се обоснова защо смятам така, то всичко - и преместването, и повишаването, и освобождаването трябва да става от него. Защото в края на краищата преместването и повишаването е по-важно, отколкото първоначалното назначаване на най-нисшите съдии. Представете си, че върховен съдия ще бъде повишен в председател на отделение.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: То ще бъде една непрекъсната поредица от укази.

ДИМИТЪР ЛОЗАНЧЕВ: Защо аз считам, че трябва да бъде назначаването от президента? Аз изхождам от друга принципна позиция. Персонажът в една отделна власт трябва да зависи от другата власт. Вие знаете, че изпълнителната власт - правителството и т.н. зависят от законодателната. Тук какво се получава? Тук се забравя, че изборът от съдебния съвет застава вътре в затворена система на съдебната власт. Тоест органът, който е вътре в съдебната власт, той си избира и целият персонаж. Това според мен не би трябвало да става. Трябва да има и някакво външно участие. Това външно участие аз го виждам в лицето на президента, в смисъл - президентът, според мен, не е само изпълнителна власт. Има конституции, които аз мога да посоча, в които президентът се поставя като участник в двете власти. Да не изброявам тук конституциите. В случая назначаването няма да зависи само от президента. Преди да бъдат назначени съдиите те ще бъдат предложени от висшия съдебен съвет, те ще бъдат избрани фактически и ще има още един допълнителен филтър над този, който ще бъде президент. Разбира се, с тази разпоредба, за която спомена господин Стоилов ограничената му възможност да парира назначаването. Това, разбира се, трябва да влезе обезателно. Но тук се получава един допълнителен филтър. Президентът не може самоволно да се назначава. Той е зависим от предложението на Висшия съдебен съвет. Това означава, че този Висш съдебен съвет вече ги е избрал. И следователно назначаването от президента е този допълнителен филтър, за който говоря. Това са моите аргументи, за да считам, че ал. 1 е удачна и би трябвало да се приеме.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: По силата на това, което казахте сега, господин Лозанчев, не считате ли, че в чл.138, ал.5 има това

участие на президента? Висшият съдебен съвет се председателствува от президента. Когато той отсъства - от министъра на правосъдието. Те не участвуват в гласуването, наистина, но ясно е, че избиранията няма да стават без много тежката дума на президента, доколкото той не само участвува, а председателствува тези заседания.

Аз предлагам да се обединим около различните гледни точки, които бяха изказани, около разбирането, че принципът на изборността е този, който възприемаме за Висшия съдебен съвет и Народното събрание с едно много съществено участие на президента и на изпълнителната власт - министъра на правосъдието. За да са всички съгласни, че онези, които се избират се ползват с доверието и на изборните органи на държавна власт, на изпълнителната власт - това е важното да се постигне. Не трябва да се противопоставят тези власти. Онези, които ще съдят, трябва да чувствуват, че имат подкрепата на всички държавни институции. Смятам, че така, както е предложено от господин Корнезов с поправките, които прозвучаха за изборност на съдиите от Върховния съд, не за назначаването им, би могло да ни обедини. Това е.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз имам едно допълнение, че не би имало противоречие в това самият съдебен съвет да избира магистратите. И пак казвам, за най-висшите може да има и различен режим. Защо? Господин Джамбазов каза, че трябва да има един ред. Не е логично обаче, защото председателя на Върховния касационен съд, главният прокурор - самите те са членове на Висшия съдебен съвет, така че е нормално те да участвуват в избора на другите магистрати, но именно за тях вече трябва да има допълнителен, квалифициран ред за избиране. Поради тази причина смятам, че президентът може като председател на Висшия съдебен съвет в това си качество да подписва актовете на избор, обаче като председател на Висшия съдебен съвет, а не като някаква втора инстанция. А вече що се отнася до избора на главен прокурор, председател на Върховния съд - тогава вече тази гаранция е необходима, защото просто при други случаи самият той при повторно предложение да го отклони.

ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ: Значи пак президентът да ги избира.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Евентуално става въпрос само за тях тримата.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Мисля, че ние отидохме доста далеч в желанието си да декларираме ролята на парламента и стигнахме дотам, че засилихме неговото влияние при избор на магистратите, защото според мене неговото пряко участие като председателстващ заседанията на Висшия съдебен съвет, това няма да му позволи в никакъв случай той да бъде по-силен и да окаже едно или друго влияние, но това му дава по-големи възможности в сравнение в с другата ситуация, ако той няма право да председателства заседанието и е длъжен да вземе и възприеме и тържествено да оформи решението на съдебния съвет. Затова би трябвало да се промени ал.5 като отпадне "от президента и в негово отсъствие". Така ние решаваме един проблем в комплекс. Това е процедура. Това не може да се игнорира.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, кажете вашето становище за избора на съдиите, прокурорите, съдия-следователите - кой да ги назначава и понижава? Това е въпросът.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Разглеждаме първият вариант - ако събранието възприеме избора на съдиите и цялата кадрова политика да се осъществява само от колективния съдебен съвет, аз съм зад този вариант, но ако не се възприеме това становище, в което съм доста убеден, тогава предлагам президентът да не е председателстващият, но решението на Съдебния съвет да са задължителни за председателя.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но ние тук се уточняваме да слезем долу в пленарната зала с едно становище. Това са варианти и ако, разбира се, не можем да стигнем до едно решение, то ще бъде представено долу с вариантите си.

И аз искам да се обединим, но кажете ми как да стане това.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Ние трябва да извадим президента от Висшия съдебен съвет.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, да го извадим. Лесна работа.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: След това ще ратифицира. Хайде да не му казваме, че ще подписва. Нека да стане "ратифицира". В същото време министърът на правосъдието, който не е участник във Висшия съдебен съвет. Припомням ви го. Съставът е - 11 от Народното събрание, 11 - от Общото събрание на съдиите плюс двамата представители на върховните съдилища, върховният прокурор - това е

съдебният съвет. Министърът на правосъдието само председателствува. Той няма право на глас. Следователно онова обстоятелство, за което би могло да се намекне – на изпълнителната власт чрез министърът на правосъдието, това съображение отпада. И тогава като махнем в ал.5 на 137 "президентът" тогава става добре.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: "Висшият съдебен съвет се председателствуват от министърът на правосъдието. Той не участвува в гласуването". Толкова.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Интересно положение се получава. Не е член на Висшия съвет, не гласува при гласуване на съвета, а го председателствува. Много интересна е такава длъжност.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Ама аз не съм съгласен. Това не е ясно. Ние няма да гласуваме за този текст. ...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Кое е неясно? Ясно е, че има различни становище, които са диаметрално противоположни. Ние трябва да ги сбlijим.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Чу се едното становище. Чу се и другото. На мен ми се струва, че така, както е решено и в чл. 138, ал.5 това е една формула, която може да бъде компромисна и е приемлива и за едното становище, и за другото. "Президентът председателствува Висшия съдебен съвет, подписва решенията. Той участвува в заседанията. Решението е изработено съвместно". Разберете че най-лошото е когато един реши, а другият не е участвувал в изработването на решението и му се сервира едно решение, в което той не е участвувал. Цялата система на една демократично функционираща държава е да се вземат решения, които са подготвени от различните институции най-малко. Затова са и комисиите към парламента, затова е и системата в Америка на съвет и съгласие, които Сената дава за всички съществени решения на президента. За назначаване на посланици и други. Никой не смята това за обида на президента. Напротив, това е гаранция, че неговото решение ще бъде реализирано, а ние ще създадем търкания след като се реши. Това е системата, която работи от Япония до Америка. Ние искаме да създадем отделни блокове, които ще се сблъскват помежду си. Няма смисъл от тази работа. Затова ви предлагам изборност във Висшия съдебен съвет. Предлагам президентът да го председателствува. Президентът може пет пъти да ги върне ...

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: И моето мнение е, че предложението на последната редакция на текста не е контра предложение на идеята на господин Пирински. Аз търсех вариант на предложеното в първоначалния проект.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Вижте, аз смятам, че никъде няма да се намери стерилност, ако мога да използвам тази дума, разделение на властите. Никъде няма абсолютно разделение на властите.

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Това не бива да се разбира като противопоставяне.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Във връзка с това аз искам да приведа един аргумент по повод на това, което беше казано от Велко Вълканов, затова че щом сме парламентарна Република не може президентът да назначава съдиите, т.е. хората от една от трите власти. Във връзка с това аз искам да ви прочета един текст от Гръцката конституция, която е една от новите конституции. "Чл.1, т.1. Формата на управление на Гърция е парламентарна Република.

Чл. 88. Съдебните лица се назначават с президентски декрет."

И хората не се плашат от това. Ние не можем да не гледаме и тук, и там. В края на краищата трябва да се види откъде какво може да се вземе.

И второто съображение, което искам да изразя. Чуват се и подхвърляния – как така президентът ще назначава като той нищо не разбира от съдебната власт. Аз искам да запитам: а как така, както вие искате да конституирате Висшия съдебен съвет, как той ще ръководи съдебната система, като половината са непрофесионалисти, и нищо не разбират по даден въпрос, а само другата половина ще работи. И ако те се разделят – какво ще стане?

ГЕОРГИ ПИРИНСКИ: Имам две реплики: първата е, че президентът се избира от парламента, а второ, доколкото знам, съдебните заседатели, които заседават и журитата, които преценяват виновен ли е един човек или не, в повечето случаи не са юристи. Така, че и двата аргумента могат да отпаднат.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Журито не може да се приведе като пример, тъй като журито гледа конкретно дело. Ние говорим тук как ще се назначават хора на отделните постове. И аз искам да ви кажа един пример. Скоро беше тук при нас на гости, в парламента, председателят на Конституционния съд на Франция. И когато

ние направихме среща с него той ни предупреди: не повтаряйте грешката, която направихме във Франция - не създавайте нито само затворен висш съдебен съвет, но повече от една трета не допускате външни хора, което няма да доведе до нищо добро. Искам да помислите върху тези думи. Така или иначе тук се решава съдбата на една власт, в ръководството на която даваме само 50 на сто от хората, професионалисти в тази област.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Моля ви за внимание колеги, можем ли да се обединим около следното: първо - председателят на Висшия съдебен съвет да бъде президентът, който няма право на глас, но да бъде председател на Висшия съдебен съвет, както е в ал. 3. Второ - назначаването или избирането на съдебните магистрати, имаме предвид съдии, съдия-следователи и прокурори, да става от Висшия съдебен съвет. Няма да посочваме кой ще ги предлага. Това ще бъде решено в устройствения закон. Никой не мисли президентът да ги предлага съдиите. Нека да сме наясно по това. И третият въпрос - който трябва да решим е - главният прокурор, председателят на Върховния съд и председателят на Върховния касационен и Върховния административен съд да се избират от Народното събрание. Можем ли да се обединим около тези становища?

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Корнезов, обърни внимание на това нещо - президентът председателствува Висшия съдебен съвет. След това президентът назначава по предложение на Висшия съдебен съвет съдиите и т.н. Това не върви така.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ние говорим за нещо друго. Председателят на Висшия съдебен съвет е президентът, който е председател, но не е член на този Висш съдебен съвет. Той не участва в гласуването. Той няма право на глас.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Но под негово ръководство този съвет решава кого да предложи.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но назначаване, повишаване, преместване, всички кадрови въпроси на съдебните магистрати се решават от Висшия съдебен съвет, който се състои от ... ние ще се върнем към този въпрос да видим трябва ли нещо там да променим или не.

ЛЮБЕН ГРОЗДАНОВ: Е, добре, така върви.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Можем ли да намерим едно такова общо становище?

И третият въпрос - избор на ръководителите на тези три висши съдебни органи. Тук проблемите са около следствието - нека да не ги засягаме.

"Главният прокурор, председателите на Касационния съд и на Върховния административен съд да се избират от Народното събрание". Има ли проблем?

РОСЕН ХУБЕНОВ: Проблемът е, че в проекта в ал. 3 не е предвиден мандат. Докато принципът, който ние възприехме при гласуването на първо четене е изборност и мандатност. Необходимо е да се добавят и срокове за определен мандат.

ЛЮБОМИР ИВАНОВ: Аз искам да ви кажа моето становище. Това, което аз искам да кажа, е, че в чл. 137 назначаването на съдебното лице да става от президента по предложение на Висшия съдебен съвет - фактически Висшият съдебен съвет го избира, а президентът само оформя процедурата. А в чл. 138, ал. 5 от проекта има друго предложение.

Аз предлагам текста така, както е записан сега.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Наистина, след като липсва мандат, аз поддържам ал. 3 на чл. 137. Според мен този срок, за който говорим сега, трябва да превишава с една година срока на мандата на Народното събрание. Разбирате ли? Така се прави по света. Ако мандатът на Народното събрание е четири години, то председателят на Върховния съд, главният прокурор трябва да се избират за пет години срок. Това е истината.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре - могат ли да бъдат отзовавани?

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Ами те винаги могат да бъдат отзовавани, да им се иска оставката и т.н., но принципът трябва да залегне в закона. Няма проблеми, когато има мнозинство. Проблемът е друг. Аз предлагам да се избират за пет години мандат от Народното събрание.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Това, което тук се каза, че чрез избора такъв, какъвто сме го записали, се предопределя кой ще ги избира - не е така. Ние трябва да имаме позиция - за срок ли ще бъдат избирани или безсрочно. Ако приемем, че те ще се избират за определен срок, а това е преобладаващото мнение, доколкото виждам,

тогава вече, независимо от това кой ще определи срока, такъв трябва да бъде определен и да се каже, че ще се избират от Народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Обединяваме ли се около тази позиция?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Добре, но тогава ще има ли втори мандат? Това не може да се каже в Устройствения закон, защото ние казваме тук за президента, че може да бъде само два мандата. Трябва да кажем и това.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: А можем ли да се обединим около това: за срок от пет години и не повече от два мандата?

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Ние в нашия проект сме записали да се избират от общото събрание за срок от три години и само по изключение за още три години.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тогава се уточняваме, че тези изборни длъжностни ще са за срок от пет години и за не повече от два мандата. Това е трета алинея.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Аз имам и едно особено становище. При положение, че Висшият съдебен съвет извършва всички избори, то би могло тези най-главни длъжностни лица да бъдат назначавани от президента, само че с уговорката, че при повторно предложение от Висшия съдебен съвет той извършва назначението. Тоест, да е обвързан в своите действия. Ей така целият режим за изборите и назначението ще си отиде на мястото.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Остава въпросът, който тук само се подхвърли - главният прокурор, председателят на Върховния административен съд, както и неговите колеги - ще бъдат ли членове на Висшия съдебен съвет? Те могат да не участвуват в него.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Не върви така. Министър на правосъдието, който е с равен статут като не член, а като ръководител, заместник-председател на Висш съдебен съвет се избира от Народното събрание, а председателя на Върховния съд, който е най-висшата съдебна власт - няма над него - ще го назначава президентът. Логично е да си бъде назначаването от Народното събрание. Тогава да бъде - плюс четвъртият министър, който изпълнява функцията на заместник-председател на Висшия съдебен съвет, да получава правомощия от най-висшия орган на законодателната власт.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Ние като Комисия за изработване на проект за Конституция на България, като цялостно нейно становище, преобладаващо становище трябва да го декларираме. Спираме се на това, че висшите длъжности да се избират от Народното събрание за срок от пет години и най-много два мандата.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Тук колегата започна с един аргумент, който обаче не го довърши. Каза се така - председателят на Върховния съд, главният прокурор и другите се назначават от президента. Президентът няма право на глас във Висшия съдебен съвет, а те имат право на глас. А тогава кого ще слушате? Колегата е прав.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но преобладаващото мнение е, че те ще се назначават от Народното събрание.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Има нещо, което не сме предвидили - трябва да има представител на следствието. Трябва да го има.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Остана да разгледаме състава на Висшия съдебен съвет и да приключваме. "Висшият съдебен съвет се състои от 25 члена". Има ли нещо, което искате да променим в този текст?

СПАС МУЛЕТАРОВ: Аз искам да кажа, че във Висшия съдебен съвет трябва да има представител и на следствието, както каза тук колегата Стоилов.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Но там има такива представители.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: На края на ал. 1 моля махнете "и" пред "главния прокурор" и е необходимо да се добави: "и ръководител на следствието". Това е краят на ал. 1.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Тогава членовете стават 26.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Трябва да извадим някого.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Необходим е нечетен брой.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Не е там проблемът. Ако е необходимо, дайте да ги направим 25. Проблемът е, че наистина трябва да има представител на следствието. Напишете го накрая - "и ръководител на следствието".

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Вижте, но тук има съществена разлика. Следователи ще има до ниво окръжен съд. Оттам нанатък няма следователи. Апелативният съд не се занимава с такава работа, както и Върховният касационен съд. Когато ние разсъждавахме за това кои да бъдат по право, ние смятахме за онези, които имат структури по подобие на сегашните: "Върховният касационен съд със своя председател, прокуратура или прокурори - с един главен прокурор,

който в зависимост от това какво ще се реши от Народното събрание, ще има ръководни или методически функции, но така или иначе те, условно казано, оглавяват системата. Докато следствията, вие сами отложихте въпроса за това каква физиономия ще има следствието, няма оформена физиономия и никак не е подходящо да запишете в текста – по право участва и ръководител на следствието. Още не се знае какво ще представлява следствието. В такъв случай вие ще предрешите въпроса за функциите на една система. Нали вие записахте в текста, че там участвуват една част съдии, които са представители на съдебната власт. Ами следствието участва именно в съдебната власт. В тези 12 души ще влязат и представителите на следствието. Ще се съгласите ли с мен, че трябва да се ограничи ролята на съдебната власт...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Във всички случаи и съдия-следователите ще участвуват там като членове на Висшия съдебен съвет. Това е безспорно. Те не могат да бъдат изключени. Но тук има още нещо, извинявайте, ние няма да запишем това в конституционния текст по чие предложение е това.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Ние в Конституцията не можем да пишем: "представител на", след като поименно определяме длъжностите, които участвуват като ръководители на трите основни части на съдебната власт – Върховен съд, Касационен съд, Административен съд и главния прокурор – това е доста неудобно. Още повече, че ние не знаем какъв ще бъде този представител. Ние не сме наясно каква структура ще се даде на тази система. Затова е по-добре текстът да остане в този вид и не е никаква беда, ако дори в ръководството не предвидим представител, защото той ще участва пълноправно в самия съдебен съвет.

РОСЕН ХУБЕНОВ: Аз искам да обърна внимание на един момент и това е въпросът за формирането на представителството във Висшия съдебен съвет. Ако приемем, че председателят на Касационния съд, председателят на Административния върховен съд и главният прокурор се избират от Народното събрание това нарушава баланса в съдебния съвет, защото тези трима участници се прибавят към половината от останалите, които също се излъчват от Народното събрание. Тоест, решаващият глас в съдебния съвет ще имат представителите на тази политическа сила, която има мнозинство в парламента, и това може да доведе до конюнктура в кадровата политика на системата. Трябва да се помисли върху това – за

промяна в квотата и най-малкото за изравняване, ако отидем на варианта, който предлага господин Джамбазов – за превес на съдебните представители.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Най-напред бих искал да поставя един процедурен въпрос. Доколкото разбрах, господин Корнезов, Вие казахте, че се обединяваме около това, че председателят на Касационния съд, Административния съд се избират от Народното събрание, както и главният прокурор. Първоначалният вариант беше съвсем друг – на член 137, ал. 3. Аз не знам дали има писмени предложения? А, добре – има. Аз съм решително против този начин на избиране на тези висши длъжности в съдебната йерархия. По принцип избирането на подходящи личности не е по силите на Народното събрание. Винаги въпросът ще се политизира и затова винаги назначаването на подобни висши длъжности е било в прерогативите на държавния глава. Тези аргументи, които се изтъкнаха тук, че във връзка със състава на Висшия съдебен съвет и с това, че президентът ще назначава тези три длъжности и също, че ще участвуват във Висшия съдебен съвет не е основание. Президентът ще назначава и всички останали лица, които всъщност влизат в съдебния съвет – всички съдии и т.н.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Не, Вие закъсняхте и не сте в течение на нещата. Ние се обединихме около това, че президентът е председател на Висшия съдебен съвет, но съдии, следователи, прокурори, ще бъдат назначавани от Висшия съдебен съвет.

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: Споделям аргументите, които чух и които господин Пирински изложи, че президентът трябва да участва в цялата тази процедура, за да бъде запознат обстойно с обсъжданията по повод на отделните кандидатури, не да му се поднасят готови кандидатури. Не е необходимо той да почва всичко отначало и да ги проучва. Според мен първоначалният вариант е добър и не би следвало да се правят принципни промени. Колкото повече промени правим, толкова повече разваляме проекта за Конституция. Това е моето принципно становище по повод на всичко онова, което се предлага, и в частност по този въпрос.

Господин Джамбазов, всъщност Вие, когато говорите за присъствието във Висшия съдебен съвет на непрофесионалисти, имате предвид лицата, които не са съдии. Така ли? Те ще бъдат юристи, но няма да бъдат съдии?

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Аз имам предвид, примерно, един юрисконсулт, който не е влизал в съдебна зала.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Аз предлагам ал. 3 да остане така, както е. Аз нямам страховете, които има Росен Хубенов, че се нарушава равновесието, защото принципът на численост е заложен в ал. 1. А в ал. 3 се казва, че 11 от членовете на Висшия съдебен съвет се избират от Народното събрание. Значи още 8 ще бъдат избрани допълнително от Народното събрание, а 11 - от общото събрание на съдиите.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Чакайте, чакайте. Да не объркаме нещо с тези цифри.

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Росен Хубенов се притесняваше, че квотата се нарушава. Според мен тук квотата не се нарушава. Просто в тази квота в ал. 3 ще се наложи да бъдат допълнително избрани още вместо 11...

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Но те влизат по право...

СОНЯ МЛАДЕНОВА: Ако е прав Росен Хубенов, трябва да се преработи текстът. Необходимо е да променим състава. Съставът може да се промени към по-голямо число, а не към по-малко.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Съставът си е много добър. Защо да го правим по-голям?

ПЕТЪР ОБРЕТЕНОВ: И аз съм съгласен с това, че е достатъчно голяма бройката.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Господин Корнезов, аз имам процедурно предложение да приключим заседанието на комисията. Ние изяснихме всички въпроси. Остана само един спорен въпрос, що се отнася до председателя на върховните съдилища и главния прокурор. Може да се каже, че и в самата комисия имало различия. Нека залата да постигне неговото решаване. Ние нямаме други спорни въпроси.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Опасността е, че нито единият вариант, нито другият да не получат по две трети. Тогава ще трябва да търсим приемливо решение.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Ами ще го търсим това решение. Дори и ние сега тук да постигнем някакво съгласие, то няма да е съгласието, което ще се постигне долу.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре - ал. 3, която обсъждаме последна: съставът на Висшия съдебен съвет да наброява 25 човека. Проблемът е да намалим ли квотата, която се избира от Народното събрание, за сметка на другите квоти, или да го оставим така?

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Така да остане.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Вижте какво се получава по простата сметка: 11 души ще избере Народното събрание. То ще избере и още 4 души – председателя на Върховния съд, председателя на Административния съд, председателя на ... заедно с главния прокурор стават четирима, общо – 14.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Но това е една хипотеза. Това не е сигурно.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Но Вие го пишете тук това.

ЯНАКИ СТОИЛОВ: Но още никъде не сме записали, че председателите се избират от Народното събрание.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Това е при положение, че хипотезата се приеме.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: В нашето предложение са включени председателят на Висшия адвокатски съвет като член по право.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, но можем ли да се обединим около следното: ако се възприеме, че главният прокурор и председателите на Върховния касационен съд, Административния съд се избират от Народното събрание, то в такъв случай Висшият съдебен съвет да се сформира по следния начин – пак 25 човека – 8 се избират от Народното събрание, плюс тримата, които са ръководители, стават 11, а 11 се избират от общото събрание на всички съдии, прокурори и следователи. В такъв случай ще има по-голяма квота на съдебните магистрати, които правят правораздаване. Преобладаващият брой на хората няма да е на тези, които са избрани от Народното събрание.

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Аз мисля, че няма нужда този дълъг текст да го вписвате – "избрани на общо събрание от съдиите, прокурорите и следователите"... Според мен трябва да се каже, че 11 души са представители на съдебната власт. Как ще стане избирането, как ще се отработи целият механизъм, това е друг въпрос.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Под представители на съдебната власт имаме предвид представители на практикуващи юристи?

АНГЕЛ ДЖАМБАЗОВ: Не. Какво се разбира под съдебна власт? Защо Народното събрание да предписва такава процедура – общо събрание. Ние можем да направим и конференция.

ПРЕДС. ЛЮБЕН КОРНЕЗОВ: Добре, колеги. Важното е, че тази квота трябва да бъде от хора, които са практикуващи съдебни магистрати. Добре. Имаме ли нещо около тази глава допълнително? Всички текстове в нея поставят сериозни проблеми. Ние ще ги дадем долу в залата с вариантите им. Особено по въпроса за избора на главен прокурор и председателите на Върховния касационен съд и с това да приключим. Необходимо е да се опитаме да отстояваме позициите на нашата комисия.

(Закрито в 12 ч. и 35 м.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Любен Корнезов)

Зала Цуток

01

ВЕЛИКО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Комисия за изработване на проект за Конституция
на НР България

ПРИСЪСТВЕНА КНИГА

10 часа

на 24 юни 1990 г.

Председател

ГИНЬО ГАНЕВ

Заместник-председатели:

ЛЮБЕН АНДОНОВ КОРНЕЗОВ

СТОЯН ДИМИТРОВ ГАНЕВ

ЕЛЕНА ПЕТКОВА КИРЧЕВА

Секретар

ЯНАКИ БОЯНОВ СТОИЛОВ

Ч л е н о в е :

1. АЛЕКСАНДЪР АСЕНОВ ДЖЕРОВ
2. АЛЕКСАНДЪР ВАСИЛЕВ ЛИЛОВ
3. АЛЕКСАНДЪР ТРИФОНОВ ТОМОВ
4. АЛЕКСАНДЪР ЯНКОВ ДИМОВ

5. АНГЕЛ СТОЯНОВ МОМОВ
6. АТАНАС ГАНЕВ РАДЕВ
7. ВАСИЛ ТРИФОНОВ ДОЛАПЧИЕВ
8. ВЕЛКО ВЪЛКАНОВ ИВАНОВ
9. ВИКТОР ГЕОРГИЕВ ВЪЛКОВ
10. ВЛАДИСЛАВ ЖЕЛЯЗКОВ ДАСКАЛОВ
11. ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ ПИРИНСКИ
12. ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ ДИМИТРОВ
13. ДИМИТЪР ПЕТРОВ ЛУДЖЕВ
14. ЕЛКА ГЕОРГИЕВА КОНСТАНТИНОВА
15. ИБРАХИМ ТОСУН ТАТАРЛЪ
16. ИВАН ЗАПРАНОВ ГЛУШКОВ
17. ЙОРДАН АНДРЕЕВ СТОЯНОВ
18. ЙОРДАН ТОЧЕВ КУКУРОВ
19. КАЛИН НИКОЛОВ ДИМИТРОВ
20. КИРИЛ СТОЯНОВ ЖЕЛЕВ
21. КРАСИМИР АНДРЕЕВ ПРЕМЯНОВ
22. КРУМ СПАСОВ НЕВРОКОПСКИ
23. ЛЮБЕН НАЙДЕНОВ ГРОЗДАНОВ
24. ЛЮБОМИР ЛАЛОВ ИВАНОВ
25. МАРИАНА СИМЕОНОВА ХРИСТОВА
26. МЕДИ ДОГАНОВ ДОГАНОВ

- 27. МИЛАН ДРЕНЧЕВ ЛАЗАРОВ
- 28. МИРОСЛАВ ДИМИТРОВ ДЪРМОВ
- 29. МИТРОПОЛИТ ПАНКРАТИЙ
- 30. МИХАИЛ НЕДЯЛКОВ САВОВ
- 31. НЕНЧО МАРИНОВ НЕНЧЕВ
- 32. НИКОЛАЙ ГЕНЧЕВ ПАВЛОВ
- 33. НОРА КРАЧУНОВА АНАНИЕВА
- 34. ПЕТЪР АНТОНОВ ДЕРТЛИЕВ
- 35. ПЕТЪР ЗАХАРИЕВ КОРНАЖЕВ
- 36. ПЕТЪР КИРИЛОВ БЕРОН
- 37. ПЕТЪР СТЕФАНОВ ОБРЕТЕНОВ
- 38. РОСЕН ХУБЕНОВ СТОИЛОВ
- 39. РОСИЦА АНАСТАСОВА СБИРКОВА
- 40. РУМЕН ИЛИЕВ ВОДЕНИЧАРОВ
- 41. РУМЯНА НИКОЛОВА ШУБЕКОВА
- 42. СНЕЖАНА ДАМЯНОВА БОТУШАРОВА
- 43. СОНЯ КРУМОВА МЛАДЕНОВА
- 44. СПАС АТАНАСОВ МУЛЕТАРОВ
- 45. СТЕФАН ДИМИТРОВ САВОВ
- 46. СТОЯН БОРИСОВ СТОЯНОВ
- 47. ТОДОР НИКОЛОВ ЛЮЦКАНОВ
- 48. ТРИФОН ДИМИТРОВ МИТЕВ

67

- 4 -

49. ХРИСТО ИВАНОВ ХРИСТОВ

50. ЧАВДАР ЙОРДАНОВ КЮРАНОВ

51. ЮЛИЙ ЮЛИЕВ БАХНЕВ

52. ЯНКО НИКОЛОВ ЯНКОВ

